

Naalakkersuisut siulittaasuat

Landsstyreformanden

Demokraternes landstingsgruppe
c/o Landstingets Bureau
Her

Spørgsmål til Landsstyret vedrørende selvstyre

Demokraternes landstingsgruppe har i medfør af § 36, stk. 1, i Landstingets forretningsorden ved brev af 21. august 2008 stillet spørgsmål til Landsstyret vedrørende selvstyre. Spørgsmålene skal hermed besvares.

Spørgsmål 1:

Det fremgår af Selvstyrekommissionens betænkning, at rettigheder og pligter skal følges ad. Med Hjemmestyreordningen er det således, at Danmark refunderer Grønland de udgifter, som Danmark har haft ved at drive et givent område. Hvad er begrundelsen for, at Danmark med forslaget om selvstyre skal slippe for sin pligt og sit ansvar til at refundere Grønland disse udgifter?

Svar:

Betænkningen fra Grønlandsk-dansk selvstyrekommission er resultatet af, hvad et flertal af kommissionens medlemmer fra henholdsvis Landstinget og Folketinget er blevet enige om.

I betænkningens afsnit 2.4 Princippet om overensstemmelse mellem rettigheder og pligter, er bl.a. anført følgende:

”Det er kommissionens opfattelse, at der i princippet om overensstemmelse mellem rettigheder og pligter ligger, at et øget selvstyre for Grønland skal være forbundet med et øget økonomisk ansvar. Grønland skal således i højere grad end i dag være i stand til at generere de nødvendige indtægter for at kunne finansiere det øgede selvstyre og skal ad den vej blive mindre afhængig af tilskud fra staten.”

Det er et politisk valg, om Grønland skal vælge et selvstyre, der er baseret på den opfattelse af princippet om overensstemmelse mellem rettigheder og pligter, som kommissionen har givet udtryk for i betænkningen, eller om Grønland skal vælge at bibeholde hjemmestyreordningen. I øvrigt skal Landsstyret henvise til kapitel 6 i kommissionens betænkning, herunder særligt afsnit 4. Forudsætninger og principper der lægges til grund for en kommende ordning.

Til nærmere belysning af spørgsmålet henvises til følgende afsnit i betænkningen:

19. september 2008
Sags nr.
2008-011025
Dok. nr. 90600
Postboks 1015
3900 Nuuk
Oq/tel +299 34 50 00
Fax +299 32 50 02
govsec@gh.gl
www.nanoq.gl

1. Afsnit 5.3.2 i bemærkningerne til udkast til loven om selvstyre.
2. Afsnit 5.1 i betænkningens BILAG 12.
3. Afsnit 6.1 i betænkningens BILAG 12.

Spørgsmål 2:

Demokraterne har med interesse studeret de to lister med områder, som Selvstyret kan hjemtage. Vi ønsker, at Landsstyret laver beregninger, der fortæller os præcist, hvad hvert enkelt område kommer til at koste at hjemtage. Beregningerne bedes opstillet i skemaform.

- a. Derudover ønsker Demokraterne, at Landsstyret kommer med sit bud på, hvordan Landsstyret mener, at vi får råd til at finansiere hjemtagningen af områderne.
- b. Endelig ønsker Demokraterne at vide, hvilke ansvarsområder der ikke optræder på de to lister og hvad vil disse koste at overtage?

Svar:

Landsstyret skal henvise til de oplysninger, som findes i kommissionens betænkning (side 260 i den grønlandske udgave og side 215 i den danske udgave). Eventuelle beregninger fra Landsstyrets side over, hvad det præcist vil koste at overtage bestemte sagsområder, forudsætter, at der først gennemføres en nærmere planlægning af en overtagelse og fremtidig organisering af konkrete sagsområder, når sådanne overtagelser kommer på tale.

Svar på underspørgsmål a:

Med hensyn til at få råd til at finansiere hjemtagning af nye sagsområder, bemærkes, at dette hænger sammen med de kommende års økonomiske udvikling i samfundet. I den forbindelse skal Landsstyret gøre opmærksom på, at der i de senere år er gennemført og også fremover vil blive gennemført reformer og nye initiativer på en række vigtige samfundsområder, som skal resultere i en mere effektiv offentlig administration, mere uddannelse, større erhvervsudvikling og økonomisk aktivitet i samfundet. Herunder vil eksempelvis etablering af et aluminiumssmelteværk, opstart af ny mineindustri og eventuel olieudvinding kunne bidrage væsentligt med nye indtægter til samfundet. Fremtidige besparelser og indtægter ved vandkraft vil også kunne bidrage positivt til samfundsøkonomien.

Svar på underspørgsmål b:

Til belysning af spørgsmålet henvises indledningsvis til følgende afsnit i betænkningen:

1. Afsnit 4.2 i bemærkningerne til udkast til loven om selvstyre.
2. Afsnit 11 i bemærkningerne til udkast til loven om selvstyre.

Det vil kræve nærmere undersøgelser og forhandlingerne med Staten, såfremt sådanne områder skal overtages. Landsstyret finder det ikke muligt at give et mere konkret svar på spørgsmålet om, hvad det vil koste at overtage sådanne sagsområder, da det ikke har været aktuelt at foretage undersøgelser og forhandlinger herom.

Spørgsmål 3:

Det er ingen hemmelighed, at nogle af de områder, som Grønlands Hjemmestyre har hjemtaget er i en sørgelig forfatning. Landsstyret bedes udarbejde en liste over samtlige hjemtagne områder under Grønlands Hjemmestyre. Ud for hvert enkelt område bedes Landsstyret anføre sit bud på, hvad det vil koste at få det allerede hjemtagne område op på et niveau, der er værdigt for et velfærdssamfund. Som eksempler på områder, der i dag ikke er et velfærdssamfund værdigt vil vi blot nævne renoveringsefterslæbet på boliger, men som sagt ønsker vi en komplet liste.

- a. Derudover vil vi have Landsstyrets svar på, hvordan man vil undgå, at områder fremover hjemtages uden, at vi i Grønland er økonomisk og samfundsmæssigt klar til det.

Svar:

I det udkast til selvstyrelov med tilhørende bemærkninger, som er indeholdt i kommissionens betænkning, er der som bilag 1 til lovforslaget medtaget en liste over sagsområder, der allerede er overtaget af hjemmestyret efter den nuværende hjemmestyrelov. Bilaget findes på side 291-293 i den grønlandske udgave og på side 242-243 i den danske udgave. Der henvises til dette bilag.

Landsstyret er klar over, at der kan være mange ønsker om, at forskellige sagsområder bliver løftet op på et højere niveau, end der er økonomisk råderum til at gennemføre inden for de prioriteringer, der finder sted med vedtagelse af de årlige finanslove.

Landsstyret finder imidlertid ikke, at det er målbart, om de hjemtagne sagsområder er på et niveau, der er værdigt for et velfærdssamfund. Det er således subjektivt bestemt, hvad der forstås ved et velfærdssamfund. Landsstyret finder det derfor ikke muligt at fremkomme med et mere konkret svar på spørgsmålet.

Svar på underspørgsmål a:

Med hensyn til spørgsmålet om at undgå, at områder fremover hjemtages uden at vi er økonomisk og samfundsmæssigt klar til det, skal Landsstyret oplyse, at det med forslaget til selvstyrelov også fremover er op til Landsstyret og Landstinget at beslutte, hvornår et sagsområde ønskes overtaget. Det er derfor også Landsstyret og Landstinget, som for hvert sagsområde må vurdere og tage stilling til, om vi i Grønland er økonomisk og samfundsmæssigt klar til at overtage bestemte sagsområder.

Det skal i øvrigt bemærkes, at det af betænkningen bl.a. fremgår, at det er forudsat, at staten løbende og frem til selvstyrets overtagelse af et sagsområde sikrer en standard i Grønland på det pågældende sagsområde, som svarer til standarden i Danmark med de særlige afvigelser, der kan begrundes i grønlandske forhold

Spørgsmål 4:

Statens bloktilskud er et udtryk for, at Danmark betaler det beløb, som Danmark brugte på at drive det område, der er hjemtaget af Grønlands Hjemmestyre. Med den økonomiske aftale, der er indgået i Selvstyrekommissionens betænkning, så vil Danmark fremover spare en del af disse penge, da indtægter fra råstoffer modregnes i bloktilskuddet. Finder Landsstyret det passende, at Selvstyreaftalen hermed fritager Danmark for udgifter, som Danmark retteligt bør betale? Svaret bedes være velbegrunderet og utvetydigt.

Svar:

Der henvises til besvarelsen til spørgsmål 1. Landsstyret finder således ikke, at det stillede spørgsmål kan besvares isoleret fra kommissionens samlede forslag.

Landsstyret kan tilslutte sig kommissionens forslag til selvstyreordning.

Spørgsmål 5:

Følgende fremgår af Selvstyrekommissionens betænkning: *"Det er endvidere kommissionens opfattelse, at der med de seneste års reformer er iværksat initiativer på en række vigtige strukturpolitiske og erhvervs- og uddannelsespolitiske områder, som tilsigter at gøre det grønlandske samfund mere økonomisk selv bærende."* Landsstyret bedes gennem konsekvensberegninger redegøre for, hvilke reformer og initiativer, det er, Landsstyret har iværksat og hvordan disse er med til at gøre det grønlandske samfund mere økonomisk selv bærende.

Svar:

Landsstyret skal henvise til det materiale, som Landsstyret har fremlagt i Landstinget i forbindelse med de seneste års reformer. Landsstyret finder ikke anledning til at foretage yderligere konsekvensberegninger af reformer, som allerede er vedtaget af Landstinget.

Spørgsmål 6:

Af udkastet til Selvstyrelov fremgår det, at det officielle sprog er grønlandsk. Hvad får det af betydning for brugen af og undervisningen i dansk?

- a. Hvordan vil Landsstyret sikre, at danskkundskaberne hos vore børn og unge bliver så gode, at de ikke bliver forhindret i at rejse til Danmark for at videreuddanne sig?
- b. Er det Landsstyrets opfattelse, at dansk også fremover vil kunne bruges i offentlige forhold herunder talt fra Landstingets talerstol?

Svar:

Det er Landstinget, som lovgiver om hvilke sprog, der skal undervises i her i landet. Vedtagelse af bestemmelserne i selvstyreloven vil ikke medføre ændringer i Grønlands kompetence til at fastsætte reglerne på dette område.

Svar på underspørgsmål a:

I landstingsforordning nr. 8 af 21. maj 2002 om folkeskolen og af bekendtgørelse nr. 16 af af 24. juni 2003 om trinformål samt fagformål og læringsmål for

folkeskolens fag og fagområder er det fastsat, at undervisningssprogene er grønlandsk og dansk.

I bekendtgørelsen har Landsstyret bl.a. angivet, hvad der forventes af eleverne i fagformål og læringsmål i grønlandsk, dansk og engelsk ved afslutningen af yngstetrinnet, mellemtrinnet og ældstetrinnet, således vores børn og unge kan uddanne sig videre i vores eget uddannelsessystem og i Danmark eller andre lande. Ligeledes er Landsstyrets bekendtgørelse om folkeskolens afsluttende prøver formuleret således, at der ikke er til hindringer for at Inerisaavik – Institutet for Uddannelsesvidenskab – kan være i dialog med Undervisningsministeriet i Danmark vedrørende afsluttende prøvers sammenlignelighed. Landsstyret har ingen planer om at ændre folkeskoleforordningen og bekendtgørelsen i forbindelse med indførelse af selvstyre.

I de senere år har der været et stigende antal unge, som har gennemført en gymnasial uddannelse, og efterfølgende er rejst til Danmark eller andre lande for at videreuddanne sig. Landsstyret tager dette som udtryk for, at uddannelsessystemet giver mulighed for, at de unge kan erhverve tilstrækkelige kundskaber i dansk og andre fremmedsprog til at kunne videreuddanne sig.

Landsstyret vil ikke afvise, at de unges sprogkundskaber kan forbedres yderligere, og viser der sig behov for dette, vil Landsstyret vurdere, om der skal foretages ændringer i undervisningen.

Svar på underspørgsmål b:

Det er Landstinget, som selv tager stilling til, om dansk også fremover vil kunne bruges i offentlige forhold og herunder benyttes fra Landstingets talerstol.

Landsstyret har ingen planer om at foreslå ændringer på disse områder.

Spørgsmål 7:

Hvad er årsagerne til, at Selvstyrekommissionen er nået frem til, at grønlanderne skal betegnes som et folk frem for som et oprindeligt folk? Landsstyret bedes i sit svar redegøre for forskellen på de to betegnelser samt redegøre for fordele og ulemper ved, at grønlandere bliver betegnet som et folk frem for et oprindeligt folk.

Svar:

Landsstyret finder ikke, at det tilkommer Landsstyret at gøre rede for, hvorfor Selvstyrekommissionen er kommet frem til sine resultater på forskellige områder, og må derfor henvise til kommissionens betænkning.

Med hensyn til spørgsmålet om forskellen på "folk" og "oprindelige folk" samt fordele og ulemper ved at grønlandere bliver betegnet som et folk frem for et oprindeligt folk, skal det indledningsvis bemærkes, at spørgsmålet ikke kan besvares generelt.

Betydningen af om grønlanderne er et folk, eller et oprindeligt folk, afhænger af, i hvilken sammenhæng Grønland indgår som enten et folk eller et oprindeligt folk.

De forskellige folkeretlige bestemmelser om oprindelige folk, dækker en lang række områder, såsom kultur, landområder, uddannelse og økonomi o. s. v. I de sammenhænge, hvor oprindelige folks rettigheder nævnes, tages der imidlertid også hensyn til og forbehold for staters integritet og suverænitet.

Når det kommer til folkenes rettigheder i folkeretlige sammenhænge, er rettighederne i højere grad uden forbehold og uindskrænkede, end det er tilfældet for oprindelige folks rettigheder.

Det skal endvidere bemærkes, at anerkendelse som et folk ikke udelukker, at Grønland i visse sammenhænge også med fordel kan påberåbe sig status som et oprindeligt folk. Dette kan eksempelvis være relevant i forbindelse med krav om tildeling af hvalkvoter med henblik på fangst til eget forbrug.

Der kan i øvrigt henvises til FN-pagten, ILO-konvention nr. 169, FN's deklaration om oprindelige folk, Den internationale konvention om civile og politiske rettigheder og den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.

Med venlig hilsen

Hans Enoksen